

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ**

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

ВИПУСК 59

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

Умань 2018

ББК 74.20я5
УДК 371 (06)
П 86

ISSN 2307-4922
Psihologo-pedagogični
problemi sil's'koї školi
Psihol.-pedagog. probl. sil's'koї šk

**Науковий збірник. Випуск LIX. Виходить 2 рази на рік.
Заснований у 2002 році. Засновник: Уманський державний
педагогічний університет імені Павла Тичини.
Реєстраційне свідоцтво КВ № 6291 від 04.07.2002 р.**

*Науковий збірник входить до нового Переліку фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук
(наказ МОН України від 12 травня 2015 р. № 528, додаток 10)*

*Рекомендовано до друку вченою радою
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
(протокол № 4 від 30 жовтня 2018 р.)*

П 86 Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол.: Безлюдний О. І. (гол. ред.) та інші]. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. Вип. 59. 290 с.

Науковий збірник призначений для докторантів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, усіх тих, хто цікавиться психолого-педагогічними проблемами сільської школи.

Редакційна колегія:

Безлюдний О. (головний редактор) – доктор педагогічних наук, професор, ректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Комар О. (заступник головного редактора) – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Бех І. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України;

Бендерець Н. – кандидат педагогічних наук, доцент, перший проректор Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти»;

Бібік Н. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник лабораторії початкової освіти;

Бондар В. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту педагогіки Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник освіти України;

Вашуленко М. – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, головний науковий співробітник лабораторії початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка, заслужений діяч науки і техніки України мовознавець, учений, методист;

Довга Т. – кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка;

Кічук Н. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та соціальної педагогіки Ізмаїльського державного гуманітарного університету;

Коберник О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Кочубей Т. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Кузь В. – доктор педагогічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, академік НАПН України;

Логачевська С. – кандидат педагогічних наук, заслужений учитель України, Балахівська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів;

Петухова Л. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету дошкільної та педагогічної освіти Херсонського державного університету;

Приходько Ю. – доктор психологічних наук, професор Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова;

Савченко О. – доктор педагогічних наук, професор, віце-президент Національної академії педагогічних наук України, академік НАПН України, заслужений працівник освіти України;

Сагітов Р. – кандидат біологічних наук, доцент, Санкт-Петербурзький університет, директор Балтійського фонду природи Санкт-Петербурзького товариства природо-дослідження;

Суріна І. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки і психології Академії поморської м. Слупськ, Польща;

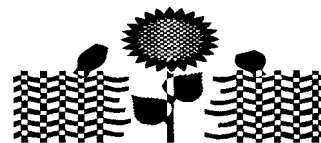
Сухомлинська О. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Чепелева Н. – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заступник директора Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України;

Якимчук Б. – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ**

Науковий збірник. Випуск LIX. Виходить 4 рази на рік.
Заснований у 2002 році. Засновник: Уманський
державний педагогічний університет імені Павла Тичини.
Реєстраційне свідоцтво КВ № 6291 від 04.07.2002 р.

ЗМІСТ

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ В СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ

Галина Бучківська

*Культурологічний аспект професійної підготовки
майбутніх учителів початкових класів* **8**

Людмила Росенко, Тамара Торчинська

*Фахова підготовка майбутніх учителів до навчання
української мови у початковій школі* **21**

Наталія Савченко

*Теоретичні аспекти формування індивідуального іміджу
майбутнього педагога* **29**

Валентина Титаренко, Лідія Охріменко

*Формування загальнокультурної компетентності
майбутнього вчителя трудового навчання* **36**

**ДИДАКТИКА, МЕТОДИКА, НОВІ
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ**

Софія Бедакова

Технологічний підхід до пізнання музичного твору **43**

Алла Залізник

Економічна соціалізація дошкільників **52**

Тетяна Зевченко, Наталія Дудик

*Урахування вікових психофізіологічних особливостей
розвитку молодших школярів для ефективного навчання
читання іноземною мовою* **59**

Анна Кифенко

*Аналіз результатів експериментального дослідження
формування музично-слухової активності майбутніх учителів
музичного мистецтва в навчальному хоровому колективі* **70**

Галина Коберник

*Інтерактивне освітнє середовище як чинник самоствердження
особистості молодшого школяра* 77

Ольга Колодницька

*Проектні технології в процесі професійно-педагогічної
підготовки майбутніх фахівців закладів вищої освіти* 84

Сергій Куценко

*Формування хореографічної культури студентів:
етнокультурний підхід* 92

Наталія Лавриченко

Фактор інтелекту в розвитку обдарованої особистості 99

Оксана Лююк

*Основні результати дослідження проблеми формування
суспільствознавчих понять у молодших школярів* 112

Вікторія Лупанова

*Сучасні дидактичні принципи музичної педагогіки в аспекті
інструментального виконавства* 123

Світлана Семчук

*Моральне становлення майбутніх фахівців дошкільної
освіти засобами інтернет-технологій* 131

Оксана Смірнова, Марина Пелих

*Формування національної свідомості майбутніх вчителів
образотворчого мистецтва засобами декоративно-прикладного
мистецтва (на прикладі художньої вишивки)* 138

Лідія Темченко

Музично-виконавська майстерність як художньо-педагогічна проблема 147

Наталія Філіпчук

Розвиток сучасної музейної педагогіки: методологічні орієнтири 155

Анна Харченко, Оксана Смірнова

*Вивчення традиційної української вишивки у системі професійної
підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва* 164

Галина Хоменко

*Реалізація принципу систематичності у шкільному
вивченні літератури українського постмодернізму* 173

ВИХОВНА РОБОТА

Ольга Бикова

*Потенціал хореографічного мистецтва у формуванні
індивідуальних творчих здібностей майбутніх учителів
хореографії засобами позааудиторної виховної роботи* 181

Микола Гагарін

*Самореалізація особистості учня в умовах виховної
системи школи* 190

Алла Добридень

*Розвиток творчої особистості учня у процесі виховної
роботи педагога* 198

Катерина Іващенко

*Зарубіжний досвід соціальної роботи з сім'єю, яка виховує
дитину з особливими потребами* 207

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Володимир Акатріні

Педагогічна і просвітницька діяльність родини Мандичевських 215

Вікторія Макарчук

Взаємодія сім'ї і школи: осмислення історії 224

Віра Новосад

*До питання історіографії дослідження пансофічної
освіти Я. А. Коменського* 231

Євген Пліско

*Прагматичні ідеї соціального виховання Дж. Дьюї.
Їх актуальність у вітчизняній педагогічній практиці
20-х – 30-х рр. ХХ століття* 237

Олександр Санівський

*Сільська українська школа – полігон педагогічного
дослідження В. Сухомлинського* 247

ОСВІТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ І БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС

Петро Волошин, Ганна Волошина

*Презентація навчального матеріалу в чинних підручниках
з російської мови для початкової школи* 256

Орос Ільдико Імрїївна

Розвиток напрямлень освіти дорослого населення у

Великій Британії у XXI столїтті 266

Ірина Радченя

Реалїзація життєвотворчого потенціалу вчителя початкових

класів в умовах нової української школи 272

Ірина Резніченко

Педагогічне партнерство сім'ї і школи в умовах НУШ 279

НАШІ АВТОРИ 286

УДК 378(410).

Орос Ільдико Імріївна

РОЗВИТОК НАПРАВЛЕНЬ ОСВІТИ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ

Розкрито основні напрямлення освіти дорослого населення у Великій Британії у ХХІ столітті. Сучасна структура системи освіти дорослих у Великій Британії передбачає поєднання формальних і неформальних періодів навчання. Це сприяє реалізації принципу неперервності у світі. На сучасному етапі розвитку освіти дорослих у Великій Британії привертає до себе увагу поява освітніх напрямів: передпенсійна освіта (pre-retirement education) та післяпенсійна освіта (post-retirement education).

Мета статті: розкрити основні напрямлення освіти дорослого населення у Великій Британії у ХХІ столітті.

Специфіка досліджуваного предмета зумовила потребу комплексного використання теоретичних методів: вивчення, аналіз та узагальнення фахової психолого-педагогічної літератури з питань досліджуваної проблеми.

Наведено дані про функціональні обов'язки асоціацій, інших організацій, що діють у Великій Британії та Ірландії для допомоги в адаптації літнім людям після виходу на пенсію.

У ХХІ столітті у Великій Британії відбувається розвиток напрямлень освіти дорослого населення:

– *в організації додаткової освіти особливим успіхом користується Відкритий університет з дистанційним навчанням у процесі якого використовують інноваційні форми і методи, що базуються на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях;*

– *розвиваються різні форми освіти дорослих: формальна освіта, неформальна освіта, інформальна та інцидентальна освіта;*

– *з метою реалізації принципу неперервності в освіті сучасна структура системи освіти дорослих передбачає поєднання формальних і неформальних періодів навчання;*

– *відбувається розширення вікових меж дорослого населення. З'являються нові напрями додаткової освіти дорослих: передпенсійна освіта, освіта пенсійного віку: людей третього віку, освіта людей четвертого віку.*

Ключові слова: *розвиток, основні напрямлення освіти дорослого населення, освіта дорослого населення, Велика Британія, ХХІ століття, формальні і неформальні періоди навчання, структура системи освіти дорослих.*

The main directions of adult education in the United Kingdom in the 19th – 21st century are revealed. The current structure of adult education in the UK involves a combination of formal and informal learning periods. This contributes to the principle of continuity in the world. At the present stage of the development of adult education in the United Kingdom, attention is drawn to the emergence of educational areas: pre-retirement education and post-retirement education.

Purpose of the article is to reveal the main trends of adult education in the UK in the 21st century.

Research methods. The specificity of the subject under study necessitated the comprehensive use of theoretical methods: the study, analysis and generalization of professional psychological and pedagogical literature on the issues of the problem under study.

Data on the functional responsibilities of associations, other organizations operating in the UK and Ireland to assist in the adaptation of elderly people after retirement are given. In the 21st, the United Kingdom is developing the direction of adult education:

– in the organization of additional education, the Open University with distance learning has particular success in using innovative forms and methods based on computer and telecommunication technologies;

– development of various forms of adult education: formal education, non-formal education, informal and incidental education;

– in order to implement the principle of continuity in education, the modern structure of the adult education system involves a combination of formal and informal learning periods;

– there is an extension of the age limits of the adult population. There are new directions of additional education for adults: pre-retirement education, education of retirement age: people of the third age, education of people of the fourth age.

Keywords: *development, mainstream education of adult population, adult education, Great Britain, 21st century, formal and informal periods of study, structure of adult education system.*

Сьогодні освіта дорослих Великобританії один з найбільш інтенсивно розвиваючих напрямів неперервної освіти. Якщо робітники з більш високою вихідною освітою частіше беруть участь у неформальній освіті за рахунок роботодавця, то для працівників наукоємних професій постійна освіта являє собою імператив, спонукання, адже вони вимушені постійно адаптуватися до умов і потреб, що швидко змінюються [1].

Дане питання досліджують учені Е. Кілпі Яконен (Elina Kilpi Jakonen), Д. Воно де Вільєна (Daniela Vono de Vilhena), С. Шюпер (Susanne Schührer), Х.-П. Блоссфельд (Hans-Peter Blossfeld) та ін. Вчені Е. Кілпі Яконен, Д. Воно де Вільєна та ін., аналізуючи освіту дорослих у контексті

життєвого шляху, дійшли висновку, що «участь у неформальній освіті дорослих за рахунок роботодавця приводить до посилення вихідної нерівності (пов'язаної з відмінностями у вихідному рівні накопиченого людського капіталу), тоді як участь у формальній освіті дорослих сприяє соціальній мобільності, чим потенційно може бути джерелом компенсації вихідної нерівності» [2, с. 152]. Однак Великій Британії властивий низький рівень нерівності [2, с. 154].

Формулювання мети статті: розкрити основні напрямлення освіти дорослого населення у Великій Британії у XXI столітті.

Вчені ЄС Е. Кілпі Яконен (Elina Kilpi Jakonen), Д. Воно де Вільєна (Daniela Vono de Vilhena), С. Шюрер (Susanne Schührer), Х.-П. Блоссфельд (Hans-Peter Blossfeld) визначили «формальну освіту дорослих як освіту, що веде до одержання дипломів/сертифікатів, аналогічних дипломам/сертифікатам, які одержуються у процесі традиційної освітньої кар'єри. Формальна освіта дорослих часто надається в традиційних освітніх закладах (коледжах, університетах тощо) або у спеціально створених для цього закладах (інститутах підвищення кваліфікації)». Неформальна освіта (НФО) дорослих «не завершується присвоєнням диплому про закінчення певного рівня освіти (кваліфікації), але може завершуватися одержанням сертифікату, який, однак, не визнається так широко, як диплом про закінчення формальної освіти, і, отже, має дещо меншу цінність. Крім того, неформальна освіта дорослих як правило, займає суттєво менше часу, ніж формальна» [2, с. 150].

Розглядаючи висловлювання вчених про неформальну освіту дорослих (НФО), яка оплачується роботодавцями, слід відмітити, що НФО набуває все більшої значущості, адже в період, коли постійно відбувається вдосконалення технологій виробництва, робітникам необхідно підвищувати свій рівень знань і вмінь, хоча у зв'язку з відбором на програми навчання найбільш продуктивних працівників роботодавцями і посилюється нерівність серед робітників.

Як зазначає Н. Терьохіна, формальна освіта не може повністю забезпечити пізнавальні потреби громадян. Суттєвого впливу набуває підтримка і розвиток неформальної освіти. Асамблея Ради Європи (2000) розробила рекомендації «Про неформальну освіту», в якій підтверджується, що неформальна освіта є важливою частиною неперервного навчання для адаптації у постійно змінюваному середовищі. Саме неформальна освіта може стати джерелом компетентності сучасної людини та пусковим механізмом до освіти впродовж життя [3, с. 109].

В англійській системі формальної освіти дорослих виділено такі основні типи: базова або загальна середня освіта, що реалізується переважно в коледжах подальшої освіти та центрах освіти дорослих; професійна (подальша) освіта представлена в університетах, громадських, професійних організаціях, приватних підприємствах; вища та після-

дипломна освіта, що організовується відділеннями неперервної освіти в університетах та інших закладах вищої освіти, а також коледжами подальшої освіти. Сучасна структура системи освіти дорослих у Великій Британії передбачає поєднання формальних і неформальних періодів навчання. Це сприяє реалізації принципу неперервності у світі. На сучасному етапі розвитку освіти дорослих у Великій Британії привертає до себе увагу поява освітніх напрямів: передпенсійна освіта (pre-retirement education) та післяпенсійна освіта (post-retirement education). Організацією передпенсійної освіти займаються в основному місцеві органи влади, хоча промислові підприємства і торгівельні заклади також пропонують свої курси. Розв'язанням цієї проблеми займається Передпенсійна Асоціація Великої Британії (Pre-Retirement Association) [4, с. 71–72].

Післяпенсійна освіта представлена освітою для людей «третього» і «четвертого» віку. Проблемою освіти людей похилого, післяпенсійного віку займаються Британські вчені П. Джарвіс (P. Jarvis), П. Ласлетт (P. Laslett), М. Тайт (M. Tight) та ін). За даними П. Ласлетта, третій вік – це період активного відпочинку і особистісної реалізації до 75 років; четвертий рік характеризується залежністю від оточуючих, старінням після 75 років і смертю [5]. Проводяться дослідження організації навчання дорослих четвертого віку щодо можливостей використання закладів освіти, соціальної допомоги, охорони здоров'я, підготовки персоналу під керівництвом Дж. Соулсбі (J. Soulsby) [6].

Університет третього віку немає кампуса. Це добровільна асоціація, яка забезпечує неформальну систему додаткової освіти дорослих, члени якої платять членські внески в розмірі 2 фунтів, за рахунок яких і, крім того, спонсорської допомоги існує асоціація Університет третього віку. У першому десятиріччі XXI ст. у Великій Британії нараховувалося понад 400 навчальних груп, у яких навчалося понад 85 тис. людей похилого віку і ці цифри постійно збільшуються [4, с. 73].

Наводимо дані про функціональні обов'язки асоціацій, інших організацій, що діють у Великій Британії та Ірландії.

У 1964 році у Великій Британії була створена «Передпенсійна асоціація Великої Британії та Північної Ірландії», щоб допомогти в адаптації літнім людям після виходу на пенсію, яка представлена підрозділами з Лондона до всіх частин країни (Glendenning, 2000). В основному асоціація надає інформацію про стан здоров'я та хвороби, фінансову підготовку до періоду після виходу на пенсію.

Приватна прибуткова асоціація «Подальше життя» (Later Life) проводить одно- та дводенні майстерні у 45 містах Великої Британії.

Людам, вік яких понад 50 років, проводяться семінари, які ґрунтуються на цілях способу життя пенсійного періоду (так звані семінари з виходом на пенсію). Для тих, кому залишилось кілька років до виходу на пенсію, проводяться семінари, які можуть бути корисними для

планування способу життя у майбутньому періоді, вони також охоплюють усі найважливіші фінансові аспекти виходу на пенсію. Всі ті, хто вже вийшов на пенсію протягом до 1 року відвідують семінари, де вони діляться досвідом на цьому новому етапі життя один з одним (так звані семінари з досвіду роботи на пенсії) асоціації проводять таке ж навчання для своїх громадян у Південній Африці та інших країнах за кордоном де надають ліцензію на проведення такого навчання іншим установам. На подібних семінарах вони навчаються як провести свій час, про те, як лікувати себе і як найкраще організувати свої фінанси або якщо вони мають бажання продовжувати свій шлях освіти – то де знайти всю необхідну інформацію.

Багатий веб-сайт організації «Подальше життя» (Later Life) представляє теми, пов'язані зі здоров'ям (фізичні вправи, алфавіт здоров'я, сексуальність та стосунки, дієти та харчові добавки), роботою (неповний робочий день, добровільна робота, самозайнятий бізнес), поїздками (аматорські заняття, мистецтво, інтернет, приготування їжі, будинок та сад), міжособистісними стосунками; дізнаються, що приносить людям похилого віку соціальна реформа та як вона пояснює їм відповідне законодавство.

У сфері охорони здоров'я веб-сайти радять їм, як боротися з певними захворюваннями (рак, серцево-судинні захворювання, діабет, остеопороз, безсоння, депресія, деменція, хвороба Паркінсона), а також де шукати відповідну медичну допомогу, як залишатися здоровим (з належною дієтою та ставленням до алкоголю) і як взяти на себе роль бабусь і дідусів, як позбутися сексуальності після 50 років та гомосексуалізму. Щоб бути наймобільнішими, вони отримують поради щодо безпечного водіння та того, як відкрити для себе свою країну в усій своїй природній красі.

Щоб допомогти літнім людям існує благодійна організація Життя Шотландії після 55 («55 Life Scotland»). У Шотландії також працює сріблястий телефон та мережа магазинів, що створені для осіб пенсійного віку. Більше половини коштів благодійного фонду Життя Шотландії після 55 («55 Life Scotland») – це пожертвування та спадщина, благодійну організацію постійно підтримує шотландський уряд.

У Ірландії створена Рада з питань пенсійного забезпечення, яка об'єднує приватні організації, напівдержавні органи та державний сектор. Майже 40 років вона організовує по всій Ірландії практичні курси та семінари, пов'язані з фінансовими ситуаціями та змінами способу життя, які можуть допомогти їм підготуватися до виходу на пенсію. Люди, які хочуть продовжувати працювати на пенсії, можуть відвідувати одно- та дводенні курси, щоб дізнаватись про управління власними коштами, збереження активного і здорового способу життя, а також управління фінансами та вільним часом. Наразі в Раді існує 172 різні установи: від університетів, державних департаментів або інших державних органів та

міських рад і профспілок, до лікарні, страхової компанії, пенсійного фонду та банку, до фармацевтичної та харчової промисловості.

Всі корпоративні учасники сплачують номінальну річну підписку, а рада здійснює фінансову підтримку за участь у навчанні [7].

Отже, у XXI столітті у Великій Британії відбувається розвиток напрямлень освіти дорослого населення:

– в організації додаткової освіти особливим успіхом користується Відкритий університет з дистанційним навчанням у процесі якого використовують інноваційні форми і методи, що базуються на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях;

– розвиваються різні форми освіти дорослих: формальна освіта, неформальна освіта, інформальна та інцидентальна освіта;

– з метою реалізації принципу неперервності в освіті сучасна структура системи освіти дорослих передбачає поєднання формальних і неформальних періодів навчання;

– відбувається розширення вікових меж дорослого населення. З'являються нові напрями додаткової освіти дорослих: передпенсійна освіта, освіта пенсійного віку: людей третього віку, освіта людей четвертого віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. OECD. (2013) OECD skills outlook 2013: First results from the survey of adult skills. Paris: OECD Publishing. – 2013. – 218 p.
2. Килпи-Йаконен Э., Воно де Вильена Д., Шюрер С., Блоссфельд Х-П. Образование взрослых в контексте жизненного пути: международное сравнение. *Журнал социологии и социальной антропологии*. 2016. Том XIX. № 5(88). URL: http://jourssa.ru/sites/all/files/volumes/2016_5/Kilpi-Jakonen%20et%20al_2016_5.pdf
3. Терьохіна Н. Неформальна освіта як важлива складова системи освіти дорослих. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2014. № 6(20). С. 109–114.
4. Топоркова Ольга Викторовна. Развитие дополнительного образования взрослых в Великобритании: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Волгогр. гос. пед. ун-т. Волгоград, 2007. 237 с.
5. Laslett P. A Fresh Map of Life. London: Weidenfeld and Nicholson, 1989. 213 p.
6. Soulsby J. Report on the learning needs and aspirations of 4th age adults and the extent to which these are being met. Lancaster: NIACE, 2000. URL: <http://www.lifelonglearning.co.uk/fourthage/summary.pdf>
7. Pre-Retirement Preparation for Healthy and Active Ageing Authors: Nina Scagnetti, Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Urška Gračner, Andreja Mezinec, Mojca Omerzu, Vida Fajdiga Turk, Maja Čuić Edited by: Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Nina Scagnetti Ljubljana, 2015. 44 p.

НАШІ АВТОРИ

- Акатріні Володимир** бібліограф інформаційно-бібліографічного відділу наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, аспірант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
- Бедакова Софія** кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
- Бикова Ольга** кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- Бучківська Галина** кандидат педагогічних наук, доцент, доцент Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
- Волошин Петро** Заслужений працівник культури України, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та вокально-хорових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- Волошина Ганна** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- Гагарін Микола** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- Добридень Алла** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- Дудик Наталія** старший викладач кафедри англійської мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- Залізник Алла** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- Зевченко Тетяна** старший викладач кафедри англійської мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
-

Івашенко Катерина	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Кифенко Анна	викладач Університетського коледжу Київського університету імені Б. Грінченка
Коберник Галина	кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Колодницька Ольга	кандидат педагогічних наук, викладач кафедри іноземних мов ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»
Куценко Сергій	кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Лавриченко Наталія	доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов та методики викладання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
Лююк Оксана	кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фахових методик та інноваційних технологій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Лупанова Вікторія	викладач фортепіано, викладач-методист комунального вищого навчального закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка»
Макарчук Вікторія	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної майстерності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Новосад Віра	аспірант Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
Орос Ільдико Імрївна	доктор філософії, ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
Охріменко Лідія	аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Пелих Марина	магістрантка спеціальності «Образотворче мистецтво педагогічного факультету ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
Пліско Євген	докторант Донбаського державного педагогічного університету, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи Донбаського державного педагогічного університету
Радченя Ірина	аспірант кафедри початкової, дошкільної та професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Резніченко Ірина	кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Роєнко Людмила	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Савченко Наталія	кандидат педагогічних наук, старший викладач Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Санівський Олександр	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методики їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Семчук Світлана	доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Смірнова Оксана	Заслужений майстер народної творчості України, майстриня художньої вишивки, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», директор культурно-мистецького центру в МДЦ «Артек»
Темченко Лідія	викладач вищої категорії, викладач-методист КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка»
Титаренко Валентина	доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Торчинська Тамара	кандидат педагогічних наук, доцент Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Філіпчук Наталія	кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, докторант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Харченко Анна	магістрантка спеціальності «Образотворче мистецтво педагогічного факультету ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
Хоменко Галина	аспірантка Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя